

Plaats/datum:

Utrecht, 31 augustus 2017

Onderwerp:

Reactie PO-Raad op internetconsultatie Actualisatie
deugdelijkheidseisen funderend onderwijs

De inleidende tekst bij het wetsvoorstel ten aanzien van de actualisatie van de deugdelijkheidseisen in het funderend onderwijs geeft aan dat dit wetsvoorstel voorziet in het actualiseren en verbeteren de wetgeving voor het funderend onderwijs. Voor wat betreft het onderwerp 'toezicht doelmatige besteding bekostiging' (B3) vinden wij de voorgestelde actualisatie echter nog niet leiden tot de door ons gewenste helderheid.

In het nieuwe onderzoekskader van de Inspectie van Onderwijs is in het kwaliteitsgebied Financieel Beheer ook de standaard 'doelmatigheid' opgenomen. Het kenmerk van doelmatigheid is dat de ingezette middelen worden gerelateerd aan de prestaties en effecten. Bij doelmatigheid worden financiën daarmee gekoppeld aan onderwijsprestaties. De complexiteit rondom de causaliteit van deze twee aspecten is groot. De inspectie onderzoekt daarom hoe (en of) het thema doelmatigheid geoperationaliseerd kan worden en welke rol het toezicht hierin zou kunnen spelen. De sector wordt inhoudelijk betrokken bij deze exploratie.

De inspectie heeft (in onder andere het bestuurlijk netwerk financiën en het netwerk inspectietoezicht van de PO-Raad) aangegeven dat zij het thema 'doelmatigheid' een plek wil geven in het stimulerend toezicht. Dit betekent dat de inspectie zich niet oordelend, maar waarderend uitlaat over doelmatigheid. De inspectie is hierbij niet op zoek naar een afvinklijst of naar kengetallen om de doelmatigheid te toetsen, maar wil het gesprek met schoolbesturen voeren over hoe zij invulling geven aan het effectief en efficiënt realiseren van hun doelstellingen.

Het lastige bij dit onderwerp is dat niet duidelijk is wat precies wordt verstaan onder doelmatigheid. Dit wordt ondersteund door de initiatiefnemers van het Initiatiefvoorstel Bisschop, Van Meenen en Rog, voor een doeltreffender regeling van het onderwijstoezicht. Zij merken op dat de inspectie zicht terughoudend dient op de stellen als het gaat om het beoordelen van de doelmatigheid, omdat wettelijke voorschriften voor het beoordelen van de doelmatigheid beperkt aanwezig zijn. Zeker wanneer doelmatigheid sterker is verweven met de onderwijsinhoudelijke keuzes van het bevoegd gezag. Ondanks dit alles voorziet het wetsvoorstel er in om het toezicht op doelmatigheid te versterken, zodat in gevallen van "evidente, onvoorziene ondoelmatigheid" de inspectie kan ingrijpen. Zonder nadere duiding en operationalisering van dit begrip, volgt een arbitraire invulling in de praktijk.

Het is evident dat als er sprake is van 'evidente ondoelmatigheid', het niet wenselijk is dat een extern toezichthouder lijdzaam toe moet toekijken. Maar wanneer is er dan sprake van

'evidente ondoelmatigheid'? Als een bestuur in het kader van bereikbaar onderwijs veel dislocaties heeft? Het bestuur investeert in ICT en eigen leermiddelenontwikkeling of het aantal kleine scholen hoog zijn? Als het schoolbestuur een bepaalde omvang heeft? Als een bestuur een bepaalde soberheidsnorm overschrijdt? Daarbij krijgt de sector soms ook ondoelmatigheid opgedrongen via wet- en regelgeving. Denk in dit kader aan de fusietoets, ketenbepaling in het kader van de Wet Werk en Zekerheid (Wwz).

Naast de onduidelijkheid rondom het begrip 'evidente ondoelmatigheid', is het voor de hand liggend dat de gevallen die door de inspectie zouden worden omschreven als 'evident ondoelmatig' al ondervangen worden door de overige onderwerpen in het kwaliteitsgebied Financieel beheer met betrekking tot standaarden rechtmatigheid en continuïteit. Zo mag in het kader van de rechtmatigheid onderwijsgeld alleen worden uitgegeven aan onderwijs, moet er (Europees) aanbesteed worden, etc. Het feit dat de onderwijsinspectie kan ingrijpen wanneer een bestuur onverantwoord financieel beleid voert, mag geen onderwerp van discussie zijn.

Doelmatigheid is een relevant, maar ook complex thema. Agendering ervan is belangrijk, maar het onderwerp verdient in deze fase eerst een zorgvuldige discussie met alle belanghebbenden en daarna pas een eventuele wettelijke basis. De discussie over doelmatigheid in het primair onderwijs is nog lang niet afgerond, waardoor het evident is dat dit onderdeel van het wetsvoorstel prematuur is.

De PO-Raad adviseert daarom om het huidige voorstel zoals beschreven staat onder B3 niet door te voeren. Uitkomsten van de huidige exploratie naar doelmatigheid in het funderend onderwijs zullen moeten uitwijzen of er voldoende legitimatie is om een dergelijke aanpassing op den duur alsnog door te voeren in wetgeving, zodat het écht kan bijdragen aan het recht op goed onderwijs voor ieder kind.

Met vriendelijke groet,

Anko van Hoepen

Vicevoorzitter PO-Raad

